

Syvä yhteys

Järvenpään osallisuusmalli 2021-2025

Sisällysluettelo

1. Osallisuus Järvenpäässä

- 1.1. Osallisuuden periaatteet
- 1.2. Osallisuuden kiertokulku

2. Osallisuusmallin tekijät ja prosessi

3. Osallisuusmalli Syvä yhteys

- 3.1. Vuorovaikutus - tieto-osallisuus
- 3.2. Yhteisöllisyys - toimintaosallisuus
- 3.3. Kehitä kaupunkia - suunnitteluosallisuus
- 3.4. Yhteinen hyvä - päätöksenteko-osallisuus
- 3.5. Osallisuuden painopisteet 2021-2025

4. Osallisuusmallin toteutus

5. Onnistumisen arviointi

6. Liitteet

LIITE 1: Osallisuusmallin suunnittelu vuosittain.

LIITE 2: Keskeisiä osallisuuden ja Järvenpään mallissa esiintyviä käsitteitä

1. Osallisuus Järvenpäässä

Osallisuuden kehittäminen perustuu kunta- ja perustuslakiin ja Järvenpään kaupunkistrategiaan 2020-2025.

Järvenpäälle on luotu osallisuusmalli, joka ohjaa kaupungin toimintaa osallisuuden edistämiseksi sekä tukee kaupunkilaisten omaehtoista aktivismia.

Osallisuusmalli osoittaa, että osallisuus on Järvenpään kaupungin rakenteessa.

Osallisuusmalli

kuva, mitä tarkoitamme osallisuudella
kertoo kuntalaiselle, miten Järvenpäässä voi osallistua ja vaikuttaa
asettaa tavoitteet osallisuuden edistämiseksi
ohjaa kohti osallistuvaa kulttuuria.

Osallisuuden ja Järvenpään mallissa esiintyviä käsitteitä voit tarkastella liitteessä 2.

1.1. Osallisuuden periaatteet

Kaupungin osallisuustyö perustuu tavoitteeseen, että kaikilla on samat mahdollisuudet osallistua, toimia ja vaikuttaa asuinalueellaan sekä koko kaupungissa.

Järvenpää pitää huolta asukkaitensa ja palvelun käyttäjiensä vaikuttamismahdollisuuksista siten, että edistämme avointa hallintoa, valmistelua ja päätöksentekoa. Järvenpään tehtävä on kuntalain 1 §:n mukainen: asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on päämäärä kaikessa kaupungin toiminnassa.

Järvenpäässä osallisuus rakentuu hyvästä ja syvästä vuorovaikutuksesta. Kuntalaiset saavat osallistua tasavertaisesti kaupunkiin. Positiivista erityiskohtelua voidaan käyttää erityisryhmien ja heikommassa asemassa olevien osallisuuden edistämiseksi. Palvelun käyttäjä pääsee kehittämään hyvää ja toimivaa arkea osallistumalla palveluiden kehittämiseen. Järvenpäässä palaute on eteenpäin vievä voima, uudistumme ja arvioimme vaikutuksia yhdessä. Tarkkailemme osallisuuden toteutumista ja sen vaikutuksia.

Järvenpää kehittyi kumppanuudessa. Kumppanuudessa vuorovaikutus on syvästi kuuntelevaa, valtaa jakavaa ja neuvottelevaa.

1.2. Osallisuuden kiertokulku

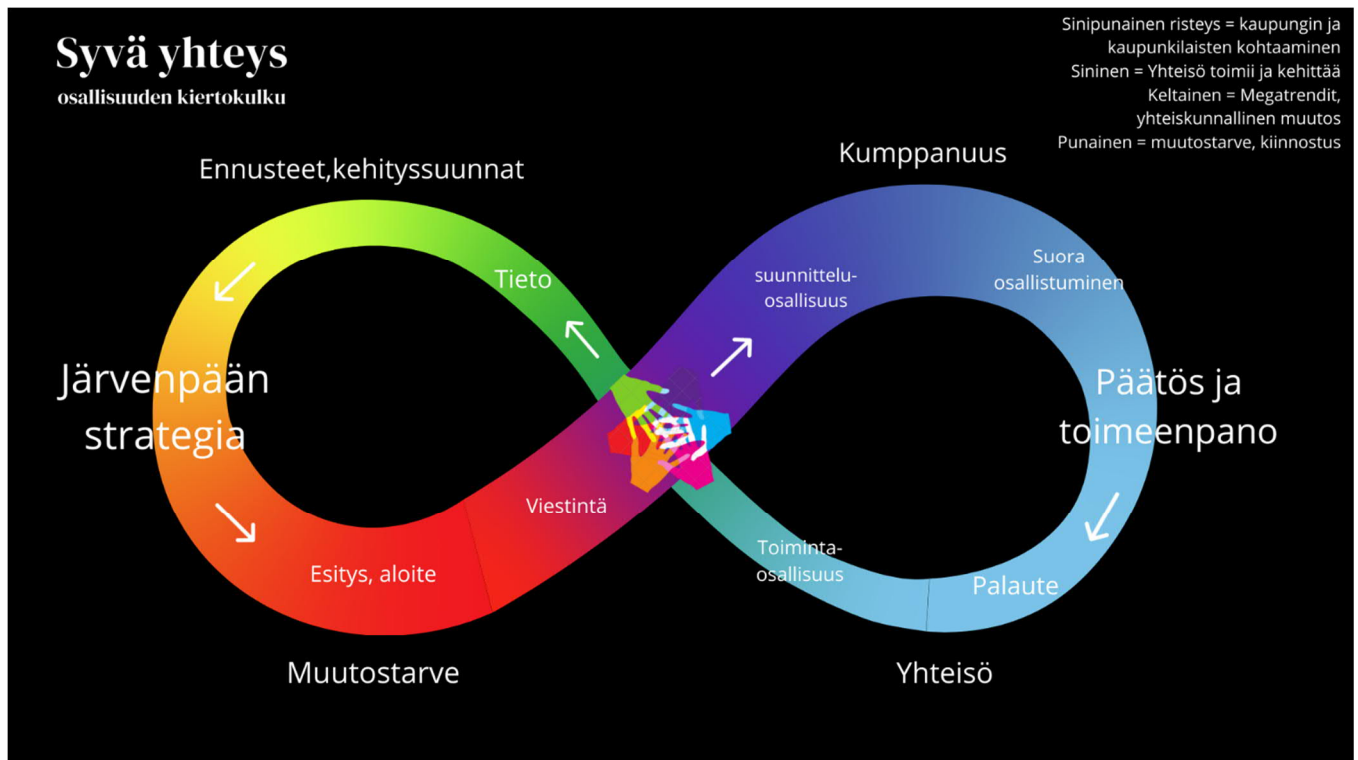
Osallisuusmalli on toiminnallinen malli, joka elää, päivittyy ja vastaa ajan ilmiöihin notkeasti.

Osallisuusmalli päivitetään joka valtuustokausi ja osallisuusmallin tavoitteiden toteutuminen käydään läpi joka valtuustokausi.

Osallisuusmalli ja palvelualueen vuosisuunnitelmat muodostavat rungon osallisuuden suunnittelulle. Suunnitelmaan kirjataan teemat, tavoitteet ja toimet ja toimia ja niiden vaikutusta seurataan.

Järvenpäässä osallisuus on myös palvelu eri työalueiden käyttöä.

Osallisuus syvenee yhdessä tehden, kierros kierrokselta:

2. Osallisuusmallin tekijät ja prosessi

Vuosina 2018-2021 arviolta 800 osallistujaa on vaikuttanut osallisuusmallin valmisteluun. Menetelminä olivat fasilitoitu vapaa keskustelu ja vuorovaikutteiset verkkotyöpajat. Työtä on tehty luottamushenkilöiden, henkilöstön, yhdistysten, vaikuttamistoimielinten ja kaupunkilaisten avoimissa työpajoissa.

Kaupunkilaisten ja henkilöstön näkemys: osallisuus vie eteenpäin

Kaupunkilaisten ja henkilöstön yhteisistä tarkasteluista kirjattiin muistio, joka hyväksyttiin osallistujilla työpajan jälkeen. Kaupungin palvelualueiden johtoryhmien, poliittisten elinten ja vaikuttamistoimielinten huomiot ovat viety tähän osallisuusmalliin.

Kaupunkilaisten kuulemisessa nousi esiin se, että osallisuutta edistetään parhaiten kaupunkilaisilta kysymällä; kaupunkilaisten näkemysten tulee antaa ohjata osallisuustyötä. Osallisuuden mittaamisessa ja arvioinnissa kiinnitettiin huomio siihen, että osallistujamäärien sijaan tärkeämpää on pystyä osoittamaan se, millainen vaikutus osallistumisella on ollut.

Nykyisin tarjolla olevista keinoista avustukset, yhteiskäyttötilat ja paneutunut palvelu ovat osallisuutta parhaimmillaan. Sanomisen kulttuuria ja turvallista tilaa sanomiselle järjestö- tai puoluekannasta riippumatta on edelleen vahvistettava. Vielä lisättiin, että osallisuutta

ja yhdistysaktivismia ei suoraltaan tule ajatella yhtenä ja samana asiana, vaan rakentaa ja vahvistaa väyliä omaehtoiseen vaikuttamiseen ilman järjestötaustaa.

Osallisuusmallin tekemiseen osallistuneet olivat yhtä mieltä siitä, että osallisuuden tulee konkretisoitua kasvoiksi, käsiksi, ojakseksi ja opastukseksi. Tässä yhteydessä erityisesti mainittiin kaupunkikehityksen palvelualue, jota ohjaava laki ja prosessit ovat monelle kaupunkilaiselle vieraita.

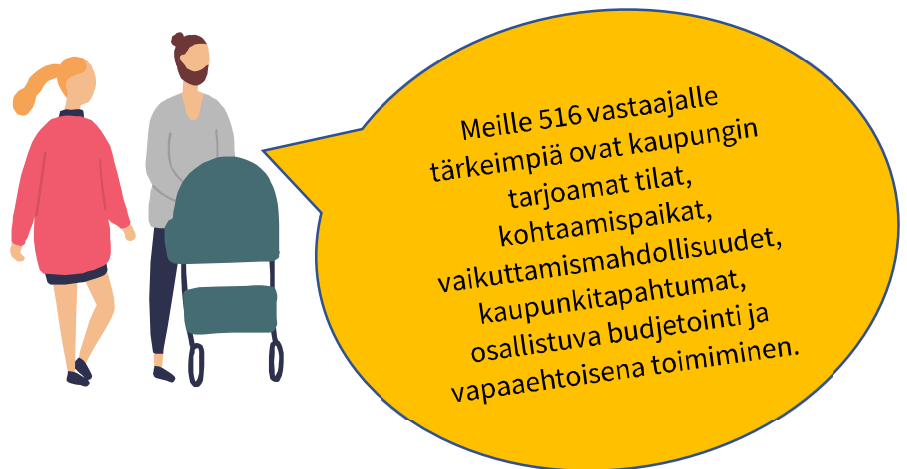
Kaupunki tarvitsee tapahtumaosallisuutta, molempia kylä- että keskustatapahtumia. Kuulemisissa ehdotettiin koulujen hyödyntämistä alueen keskuksina, esimerkiksi yhdistysten ja kulttuuritoimijoiden vetämänä: enemmän kerhotoimintaa, läksykerhoja, koulumummoja ja -vaareja.

Kaupungin tilaisuuksiin toivottiin vuorovaikutteisuutta, ja että kaupunki voi järjestää asukasiltoja ja vastaavia helposti saavutettavina verkkotilaisuuksina. Kaupungin omiin viestintäkanaviin toivottiin niin ikään vuorovaikutuksen mahdollisuuksia, keskusteluja ja kyselyitä sekä järvenpääläisten keskinäistä vuorovaikutusta, ja vaikka kumppanihakua idealle tai tapahtumalle. Kaupunkilaisten, päättäjien ja johtavien viranhaltijoiden keskinäisiä vuorovaikutus- ja kuulemistilaisuuksia toivottiin otettavan käyttöön ja jatkettavan.

Käyttäjäosallisuutta voi lisätä muun muassa suunnitteluun tai kun muotoillaan tai uudistetaan palveluita. Vapaaehtoisten kehittäjien, kumppaneiden, vapaaehtoisten, (kokemus)asiantuntijoiden kuuleminen ja tulkinta ovat tärkeää työntekijän ammattitaitoa. Erityisesti lapsivaikutusten arviointi toivottiin tehtävän osallistaen.

Rakenteellista osallisuutta vahvistaa se, että Järvenpään kaupunki huomioi osallisuuden edistämisen määritellessään ja kilpailuttaessaan hankintoja. Osallistuvaa budjetointia pidetään tehokkaana keinona päästä osalliseksi kaupungin talouteen, ja sitä toivottiin pidettävän keinovalikossa.

Kaupungissa osallisuus on eteenpäin vievä voima, osallisuus ei ole vain epäkohtien muuttamista.

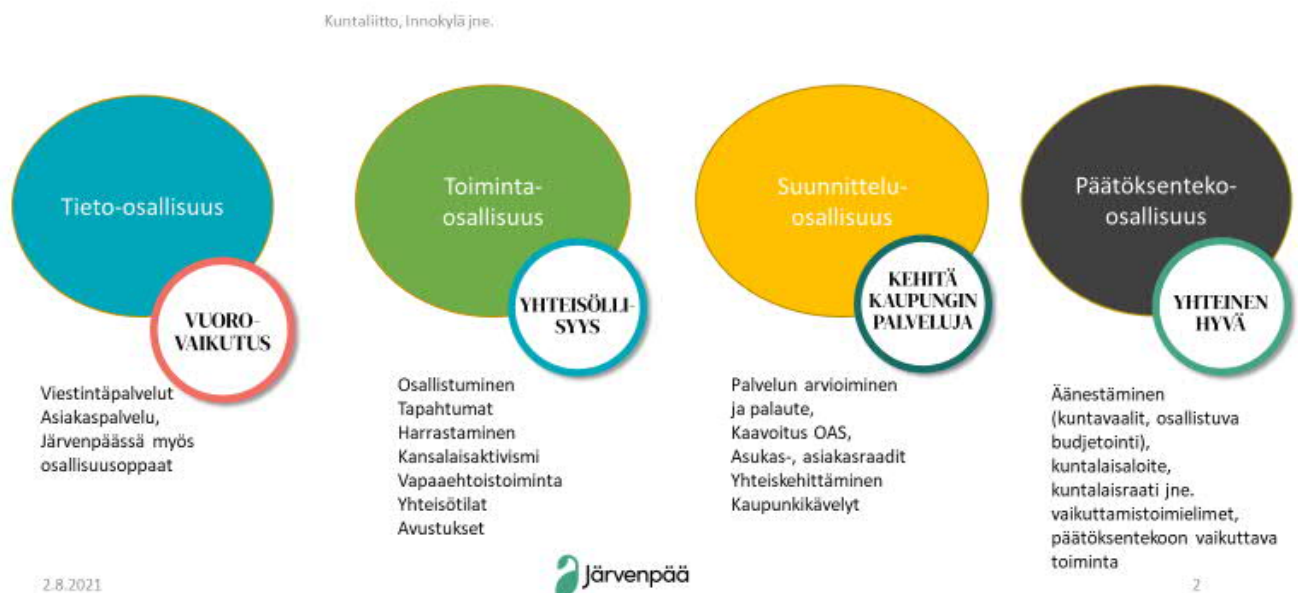
3. Osallisuusmalli Syvä yhteys

Osallisuus on yksi Järvenpään kaupungin arvoista. Ajatus osallisuudesta sisältyy kaupunkistrategian tulevaisuuskuvaan "Kaupunki yhteisönä – Me teemme Järvenpään" sekä strategiseen päämäärään "avoin hallinto, joka nojaa aidosti vaikutusarvoihin sekä hyödyntää tehokkaasti viestintäkanavia".

Osallisuus tuottaa hyvää elämää ja ehkäisee syrjäytymistä. Osallisuusmalli lupaa kaupunkilaiselle sen, että häntä kuullaan aidosti. Kaupunkilainen tietää miten hänen osallistumisensa on vaikuttanut.

Kunnassa tehtävä osallisuus on hyvä jäsentää tieto-, toiminta-, suunnittelu- ja päätöksenteko-osallisuudeksi.

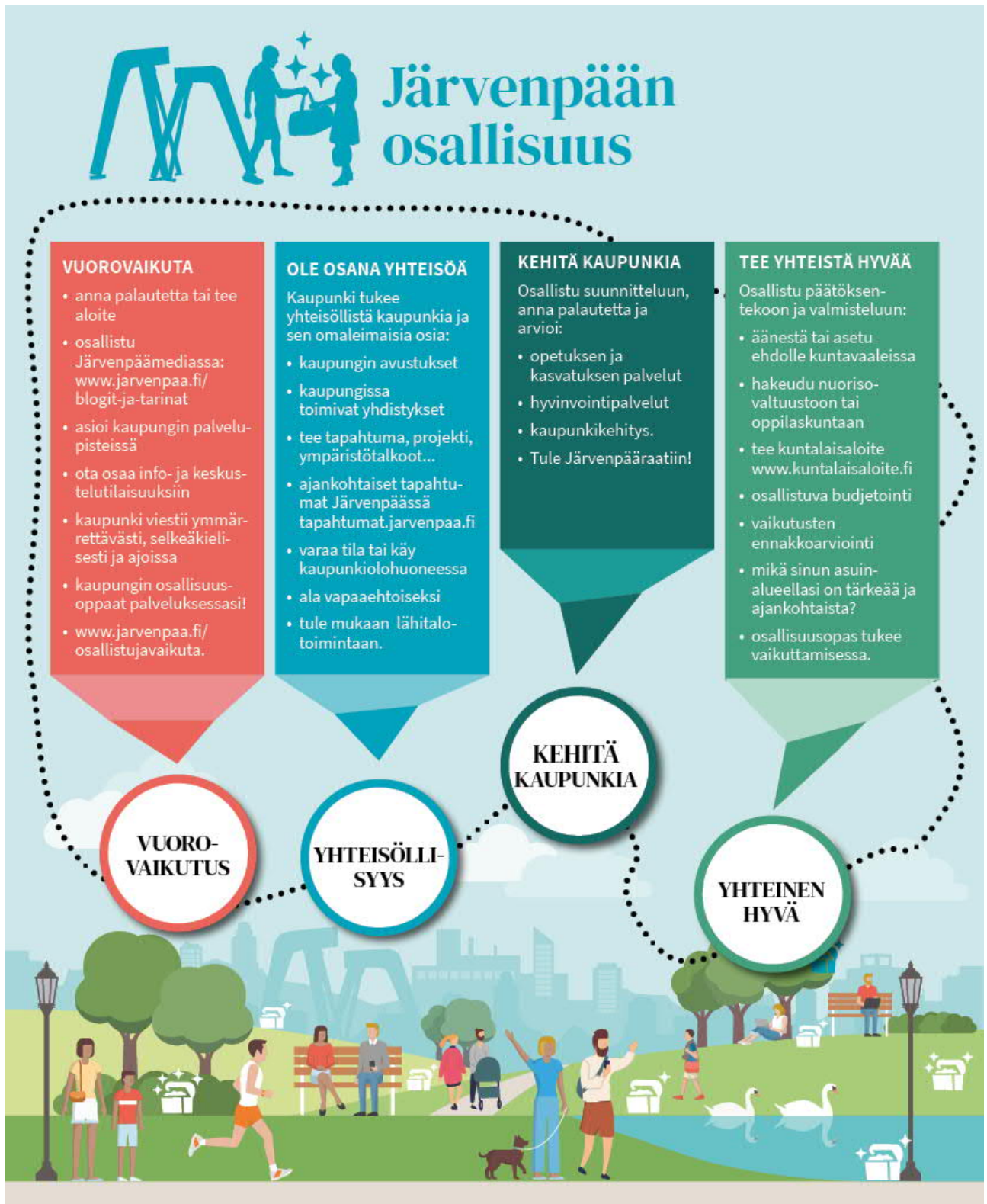
Tieto-, toiminta-, suunnittelu- ja päätöksenteko

Järvenpään kaupungin viestintä on vuorovaikutusta, ja osallisuus tietoon nähdään myös edellytyksenä osallistumiselle. Toimintaosallisuus rakentaa yhteisöllisyyttä, mutta on myös vaikuttamista, sillä osallistumalla tapahtumaan tai harrastukseen, annat sille äänesi. Suunnitteluosallisuus tarkentuu kaupungin kehittämiseksi. Päätöksenteko-osallisuus jakaa kuntalaisille valtaa, ja sen tavoitteena on tehdä valintoja ja painotuksia siitä, mikä on meille yhteisesti parasta.

Luokittelun rajaukset elävät, ja yksi osallisuuden toiminto voi sijoittua useampaankin eri luokkaan.

Järvenpään osallisuus näyttää vuonna 2021 tältä mukaillen tieto-, toiminta-, suunnittelu- ja päätöksenteko-osallisuutta.

3.1. Vuorovaikutus - tieto-osallisuus

Järvenpäässä on sanomisen kulttuuri. Kaupunki viestii ymmärrettävästi, selkeäkielisesti ja ajoissa. Kaupunkilainen saa hyvää asiakaspalvelua ja kokee olevansa oikeassa paikassa. Osallistuminen on helppoa, mukavaa ja motivoivaa. Tarjoamme tietoa, tilaisuuksia, digitaalisen alustan ja osallisuuden oppaat kaupunkilaisten aloitteellisuuden tukemiseksi:

- [Anna palautetta tai kehittämisidea.](#)
- [Asiakaspalvelua saat kasvokkain, chatissa tai e-palveluna.](#)
- [Tietoa ja tukea: osallistu ja vaikuta -sivusto.](#)
- Vastaa kyselyyn, tule infoon tai keskustelutilaisuuteen.
- Puhu ja kirjoita [Järvenpäämedian](#) blogiin tai tarinaan
- Tukea idealle tai aloitteelle: osallisuusoppaat palvelevat ja sparraavat.

3.2. Yhteisöllisyys - toimintaosallisuus

Yhteisöllisyys itsessään tuottaa osallisuutta ja lisää välitöntä hyvinvointia. Yhteisöllisesti toimivaa kaupunkia ja kollektiivia voi rakentaa monin tavoin. Järvenpäässä on matala kynnys tehdä tapahtumia ja Järvenpään kaupungin työtä on tukea yhdistysten, järjestöjen ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia ja edistää osaltaan omaehtoista vapaaehtoisuutta. Lisäksi tarjoamme aktiivisuudelle tilaa. Osallistumalla tuet myös harrastustoimintaa, ja myös harrastamalla itsenäisesti voit tuotoksellasi ottaa kantaa yhteiskunnassa tapahtuviin asioihin.

Kulttuurin tekijöiden ja kokijoiden kaupunkia luodaan asukkaiden ja yhteisöjen kanssa.

- Ota osaa: [ajankohtaiset tapahtumat Järvenpäässä.](#)
- [Harrasta](#) yksin tai yhdessä!
- Ala [vapaaehtoiseksi.](#)
- Järjestä tapahtuma, tempaus, projekti, talkoot tai kehittämishanke kotikulmillasi. [Tapahtumanjärjestäjän opas.](#)
- [Varaa tilaa](#) toiminnalle tai kokoontumiseen.
- Tutustu ja tule tutuksi [yhteisöllisissä tiloissa ja olohuoneissa.](#)
- [Hae avustusta](#) kaupungilta.

3.3. Kehitä kaupunkia - suunnitteluosallisuus

Osallisuuden valtaosa tapahtuu palveluissamme. Ydintoimintaamme on tarjota lapsille ja nuorille kasvatusta ja opetusta sekä kaikille kaupunkilaisille mielekästä ja monipuolista toimintaa että virikkeinen ja turvallinen kaupunkiympäristö. Osallisuuden kokemus toteutuu palvelun arjessa käytännön tekoina ja hyvänä vuorovaikutuksena.

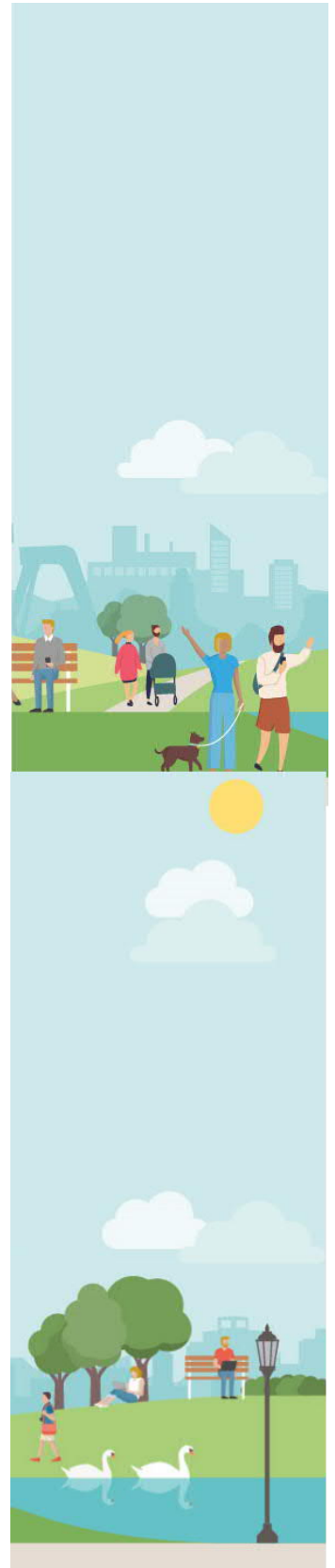
Palvelut kehittyvät ja muuttuvat. Kehitys perustuu palautteeseen, suunnitteluun ja arviointiin. Yhdessä suunnitellen, testaten ja kokeillen voi rakentaa uniikkeja palveluita - jopa säästää aikaa ja rahaa. Kaupunkia kehittävät muun muassa:

- [Palvelun arvioiminen ja palaute](#)
- [Järvenpää-raati](#): kehittäjäryhmä palveluiden suunnittelussa ja arvioinnissa
- [Myllytien asiakasraati](#)
- [Vaikuttamistoimielinten](#) tai muun osallisen osallistuminen suunnitteluun
- [Järvenpään Vanhempainverkosto](#)
- [Kaupunkikävelyt](#) ja muu ympäristön havainnointi
- Osallisuusopas opastaa kaupunkilaista palvelun kehittämisessä!

3.4. Yhteinen hyvä - päätöksenteko-osallisuus

Yhteisesti hyvä Järvenpää ottaa kaupunkilaisen mukaan päätöksentekoon ja valmisteluun. Järvenpään hallinto on avoin ja arvioi päätösten vaikutuksia monipuolisesti osallistaen, diginä ja lähitilaisuuksissa. Osallistu päätöksentekoon ja valmisteluun:

- [Äänestä kuntavaaleissa.](#)
- Asetu ehdolle kuntavaaleissa.
- [Tee kuntalaisaloite.](#) Voit hakea ideallesi myös kannatusta.
- Hakeudu [nuorisovaltuustoon](#) tai [peruskoulun](#) tai Järvenpään [lukion](#) oppilaskunnan toimintaryhmään tai hallitukseen.
- Ole yhteydessä [vaikuttamistoimielimeen](#), [kaupunginvaltuutettuun](#), lautakunnan jäseneseen.
- Ideoi tai äänestä: [osallistuva budjetointi](#).
- Osallistu vaikutusten ennakoarviointiin tai yhteiskehittämiseen.
- Paikalliset aiheet: mihin haluaisit kotikulmillasi vaikuttaa? Osallisuusopas tukee vaikuttamistyötä.

3.5. Osallisuuden painopisteet 2021-2025

Osallisuuden nykytila Järvenpäässä peilautuu kaupunkistrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan, mikä yhdessä kuntalaismielipiteen kanssa tuottaa tarpeen kehittää osallisuutta. Vuoteen 2026 mennessä tavoitteena on määrällisesti 24 000 osallistumista kaupungin osallisuuskanavissa.

Kohti syvää yhteyttä, kumppanuutta ja osallistumisten määrällistä kasvua etenemme rohkeasti kokeillen ja kehittäen vuosina 2021-2025. Kokeiluista vaikuttavimmat vakiintuvat osallisuuden keinovalikkoon.

Kaupunki viestii ja vuorovaikuttaa.

- viestintä ja osallisuus: järvenpäämedia (2020 alkaen)
- yhteisön sähköinen osallistumisalusta diginä (10/2022)
- asiakaspalvelu ja osallisuustila Perhelässä (2023)

Järvenpää kuulee kaupunkilaisia.

- kumppanuudet kuulemisessa (2022-2024)
- käyttäjäosallisuus syvenee koulurakentamisessa ja muissa palveluissa (2021-2024)
- Järvenpääraati ja osallisuusoppaat pysyväksi osaksi kaupungin osallisuustyötä (2021-2022)

Järvenpää tukee kansalaistoimintaa.

- tapahtumanjärjestäjän opas (2020)
- Koulut auki kansalaistoiminnan käyttöön (2021-2024)
- Lähitalotoiminta jalkautuu Jamppaan (2022-2024)

Järvenpää on suoran osallistumisen edelläkävijä.

- Lasten ja nuorten Ääni ja osallistuva budjetointi kehittyvät volyymiltään ja tulevat pysyväksi osaksi kaupungin osallisuustyötä (2020-2023)
- Päätöksenteko-osallisuus kehittyy raatitoiminnan, demokratiakokeilujen ja digitaalisen äänestämisen myötä. (2020-2024)

Esimerkki 1: Vuorovaikutusta Järvenpäämediassa

Viestimme avoimesti ja etukenossa. Asukkaat kuuluvat ja näkyvät Järvenpäämediassa. Osallisuutta tehdään diginä ja fyysisesti yhden luukun -periaatteella. Kaupunkilaisen juttukumppanina ovat osallisuusoppaat.

Löydä palvelut helposti

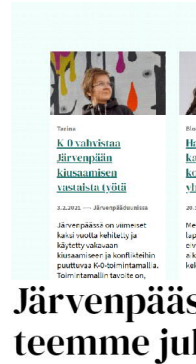
Osallistu ja vaikuta

Haluamme pitää huolta asukkaiden ja palveluiden käyttäjien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Osallisuus tuottaa hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä monin tavoin. Järvenpäässä osallisuus koostuu hyvästä ja syvästä vuorovaikutuksesta ja viestinnästä, asukkaiden ja yhteisöjen omaleimaisesta ja yhdessä kehittyvästä kaupungista ja palveluista, joihin pääset vaikuttamaan.

Osallisuus on eteenpäin vievä voima!

Jaa juttu:

Järvenpäässä teemme juh

25.11.2020 — Osallistu ja vaikuta

Nyt on juhlan ja yhteisöllisyyde kahta asiaa.

Täällähän vois olla sellainen, että voi esittää idean ja saada sille tukea? Ja että voi osallistua tapahtumiin tai kommentoida

Sähköinen osallistumisalusta on koko kaupungin yhteinen, yksi kanava. Myös osallistuvan budjetoinnin äänestykset voisivat sijoittua sähköiselle alustalle.

Esimerkki 2: Järvenpää kuulee äänesi

Vaikuttajakumppanimme, yhteisöt, yritykset ja kuntalaiset kehittävät hyvinvointia kanssamme. Palvelumme on järjestetty asukkaiden tarpeista, ei hallinnon. Arvioimme päätöksenteon vaikutuksia yhdessä ja kuulemme kaupunkilaista uusin menetelmin.

- 2021: Kuuleminen on mallinnettu osaksi vaikutusten ennakoarviointia ja hahmotettu osaksi muutosta.
- 2021 aloitamme kaupungin johdon, päättäjien ja kuntalaisten alueelliset foorumit
- 2021-2023 Hyvinvoinnin edistäminen vaikuttajakumppanien kanssa.
- 2021 Järvenpääraati kehittää palveluja ja osallistuu hyvinvoinnin valmisteluun, suunnitteluun ja arviointiin
- Osallisten kuulemisen menetelmäosaaminen ja ymmärryksen syventäminen.

Pienestä pitäen ihminen voi ja haluaa vaikuttaa asioihin, joilla on vaikutusta häneen.

Esimerkki 3: Kaupunki kansalaistoiminnan tukijana

Kaupunki organisoii kansalaistoimijat yhteen tekemään matalan kynnyksen tapahtumien ja toiminnan kaupunkia.

- Avustusjärjestelmä ja tilanvarausjärjestelmä yhdistyksille, seuroille ja yksittäisille toimijoille.
- Tapahtumakalenteri kertoo ajankohtaiset menot.
- Kansalaistoiminnan verkosto tekee matalan kynnyksen osallisuutta.
- Tapahtumajärjestäjän opas madaltaa kynnystä tehdä itse!
- Yhteisölliset olohuoneet, puistot ja lähiliikuntapaikat kutsuvat kaupunkilaisia.

Matalan kynnyksen osallisuutta ja toimintaa kaupunginosissa.

2022-2024: Koulut voivat toimia alueensa kehityksen keskuksena. Koulun yhteistilojen käyttöä kaupunginosissa kehitetään, muun muassa iltapäivä- ja viikonlopputoimintana.

2021-2025 Sosiaalinen innovaatio **lähitalotoiminta** laajenee kaupunginosaan.

Miksi minä osallistuisin?

No koska Korhonenkin on tulossa?

Niin! Tule sinäkin.

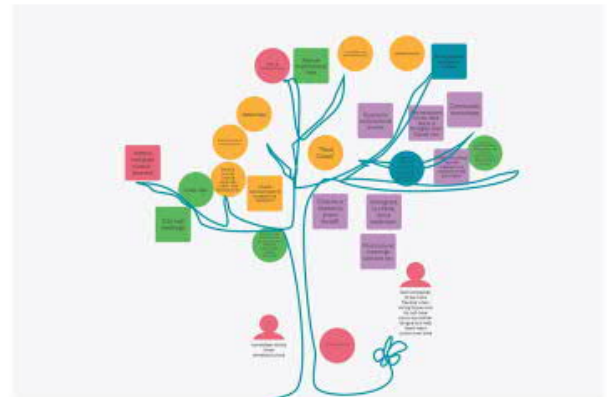
Esimerkki 4: Järvenpää on suoran osallistumisen edelläkävijä

Osallistuvan budjetoinnin projektit, Lasten ja nuorten ääni ja muut demokratiaa syventävät kokeilut innostavat osallistumaan päätöksentekoon. Kokeiluista parhaat juurtuvat osaksi päätöksentekoa.

Meillä on jo

- Lasten ja nuorten ääni (LNÄ)
- Kokeilut, kuten talouspeli, maahanmuuttajien valtuustosimulaatio ja osallistuva budjetointi.

Tavoitteet

- 2021-2025 Osallistuvan budjetoinnin projekti joka tai joka toinen vuosi.
- 2021 Poliitikkasuosituksen päätöksenteko-osallisuuden ja suoran demokratian lisäämiseksi.

Vuoden 2026 tavoite: Luottamus kunnan toimintaan, arvosana 2,9 -> 4,0 (19-26)

4. Osallisuusmallin toteutus

Malli ja osallisuuden työkirja otetaan käyttöön palvelualueilla ja työyksiköissä, malli peilautuu yksikön omiin tavoitteisiin ja suunnitelmiin. Työalueet sitoutuvat kouluttautumaan ja suunnittelemaan osallisuutta ja huomioivat suunnittelun resursoinnin sekä toteutukseen tarvittavan ajan.

Mitä osallisuusmallin käyttö sekä osallisuuden kehittäminen tarkoittaa ja vaatii meiltä? Millaista tukea ja koulutusta tarvitsemme?

Työntekijä:

- Jokainen pohtii, miten osallisuusmallissa esiin nostetut asiat näkyvät ja toteutuvat omassa työssä.
- *Miten voin itse ja yhdessä työkavereiden kanssa auttaa rakentamaan mallin mukaista Järvenpää?*

Luottamushenkilö:

- Valtuusto päivittää osallisuusmallin ja huolehtii osaltaan, että osallisuutta tehdään.

Järvenpään kaupungin osallisuusverkosto:

- Osallisuusverkosto on eri palvelualueilta kerätty työntekijöiden joukko osallisuusoppaita. He tekevät lähtökohtaisesti työtään osallistaen, voivat toimia kaupunkilaisen aloitteen vauhdittajana sekä edistää osallisuutta omalla palvelualueellaan.

Verkosto aloitti vuonna 2021, ja siihen kuuluvat seuraavat työntekijät:

Kaupunkikehitys: Martta Pirttioja

Hyvinvoinnin palvelualue, työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointi: Anne Honkanen

Hyvinvoinnin palvelualue, kansalaistoiminta ja asiakaspalvelu: Satu Laine ja Tiina Inkinen

Hyvinvoinnin palvelualue, maahanmuuttajapalvelut: Arja Loima

Hyvinvoinnin palvelualue, kulttuuripalvelut: Kristian Schmidt / Heidi Jäntti

Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue: Tiina Liimatainen

Konsernipalvelut, HR-palvelut, sisäinen osallisuus: Laura Damski

Konsernipalvelut, viestintä ja osallisuus: Pilvi Kallio-Meriläinen

5. Onnistumisen arviointi

Osallisuuden edistäminen on osa kaikkien kaupungin työntekijöiden työtä. Onnistuakseen osallisuustyö vaatii johdon tuen. Osallisuuspalvelut (osallisuuden erityisasiantuntija) ja osallisuusverkosto auttaa jokaista kaupungin työntekijää löytämään ja toteuttamaan oman työn kannalta merkityksellistä osallisuutta.

Osallisuutta sekä laadullisin että määrällisin mittarein. Kuntaliitto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL ja muun muassa kehittämissympäristö Innokylä ovat luoneet mittareita kuntien osallisuuden mittaamiseksi.

Rakenteellista osallisuutta mittaavat:

- Osallisuusmalli ja suunnitelma, osallisuuden huomiointi kaupungin strategiassa ja budjetissa, osallisuuden edistäminen laajasti Järvenpään eri toiminnoissa ja henkilöstön osallisuuskoulutus.

Kuntalaissa mainitut osallistamis- ja vaikuttamistilaisuudet:

- keskustelu- ja kuuleminen, kuntalaisraadit, mielipiteen selvittäminen ennen päätöksentekoa, vaikuttamistoimielimet ja palvelujen käyttäjät kunnan toimielimissä (esim. kokemusasiantuntija tai kehittämissasiakas), talouden suunnittelu (osallistuva budjetointi), palvelun yhteiskehittäminen, kansalaisaktiivisuuden ja järjestötyön tukeminen, aloitteet ja muutoksenhaku.
- Osallisuuden mittareita kunnallisten päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) ja edustuksellisen ja suoran demokratian toimivat suhteet ovat osallisuuden mittareita.

Järvenpäässä mittaamme ja arvioimme osallisuutta:

Hyvinvointisuunnitelman väliarvio ja raportointi	Hyvinvoinnin pa.
Luottamus kunnan päätöksentekoon (vuorovaikutus ja yhteinen hyvä)	Imagotutkimus
Järvenpään kokeminen kotikaupungiksi (yhteisöllisyys)	Imagotutkimus
Tyytyväisyys vaikuttamismahdollisuuksiin (yhteinen hyvä)	Imagotutkimus
Osallistuneiden määrä (yhteisöllisyys ja yhteinen hyvä)	Määrä / tapahtuma
Yleisövaikutukset - kuntalaisten asenne ja tieto tapahtumaa tai kokeilua kohtaan (yhteisöllisyys, yhteinen hyvä)	Kyselyt, avoin palaute
Osallisuuden ja yksinäisyyden kokemus (yhteisöllisyys, yhteinen hyvä)	TEA-viisari
Inklusiivisuus kaupungin prosesseissa (yhteinen hyvä, yhteisöllisyys)	Palaute
Deliberatiivisuus (puntaroiva keskustelu) kaupungin prosesseissa (kehittäminen, yhteinen hyvä)	Palaute
Toistettavuus demokratiakokeiluissa	Analyysi, kokeilun skaalautuminen

LIITE 1: Osallisuusmallin suunnittelu vuosittain.

Osallisuuden mallintaminen on alkanut jo 2018, jolloin on pohdittu systeemisen, yhteiskunnallisen muutoksen mahdollisuuksia ja uhkia valtuutettujen kanssa; ja osallisuuden fyysisiä, digitaalisia alustoja ja osallistamisen tukea viranhaltijoiden kanssa.

Tässä vaiheessa otettiin käyttöön mobiiliyhteisö [MunJäke](#). Valmisteleva työryhmä päätyi suosittamaan osallisuusmallin tekemistä Järvenpäähän.

2018

- Luottamushenkilöt, viranhaltijat, henkilöstö: systeeminen pohdinta, miksi osallisuutta, mikä tärkeintä?
- Henkilöstöstä koottu työryhmä taustoittaa ja tutkii osallisuusteoriaa ja -kirjallisuutta.
- Kuntalaiskyselyyn 516 vastaajaa.
- Otettiin pilottikäyttöön yhteisöllinen digitaalinen osallistumisalusta MunJäke.

2019

- Valmisteleva työryhmä suosittelee osallisuusmallin tekemistä kaupungille.
- Kaupunkiin perustetaan uusi osallisuuden erityisasiantuntijan toimi.
- Osallisuusmallintaminen alkaa syksyllä 2019 keskusteluin vaikuttamistoimielinten, yhdistysverkoston ja yhdistysten ja 4. sektorin kanssa.
- Osallisuus huomioidaan hyvinvointisuunnitelmassa 2020-2021.

2020

- Luonnosvaiheen kommentointi: palvelualueiden johtoryhmät ja laajennettu johtoryhmä, kevät ja syksy.
- Kaupunkilaiset ja henkilöstö: Avoimet yhteisvalmistelutuokiot 18.3., 30.3., 7.4. ja 5.5.
- Kuntalaiskysely osallisuuden edistämisestä, 2/2020
- Osallisuusmalliajattelu: kulttuurifoorumi 1/2020.
- Luottamushenkilöt: valtuustoryhmien neuvottelukunta 9/2020. Lautakuntien iltakoulut 1.-9.12.
- Verkostot: Kuntaliitto ja Suomen osallisuusverkosto, Suomen Itsenäisyyden Ajan juhlarahasto Sitra, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Tampereen yliopisto, Uudenmaan yhdistysverkosto, Keusoten viestintä ja osallisuus, Tuusulan kunta, Järvenpään vaikuttamistoimielimet.
- Osallisuusverkoston jäsenet nimetään. Osallistu ja vaikuta -sivusto perustetaan. Ensimmäinen kaupunkitasoinen osallistuva budjetointi alkaa ideahauilla. Sitran rahoittama demokratiahanke Toimi politiikan näyttämöllä on toteutuksessa.

2021

- Osallisuusmalli päättävissä elimissä ja johtoryhmissä:
 - puheenjohtajien jaosto 2 /21.
 - yhteistyötoimikunta 2 /21.
 - kaupunginhallitus 3 / 21
 - kaupunginhallitus 5/21
 - osallisuusverkosto 6 /21.→ osallisuusmallin valmistelua kehitettiin saadun palautteen perusteella.
- Osallistuvan budjetoinnin toteutusvaihe, koulurakentamisen osallisuus, lähitalomalli ja digitaalinen aloite-, palaute- ja osallistumisalusta -projekti alkavat.

LIITE 2: Keskeisiä osallisuuden ja Järvenpään mallissa esiintyviä käsitteitä

Aloite = Jos asukkaalla on tärkeä kunnan toimintaan liittyvä asia tai idea, hän voi ehdottaa, että päättäjät käsittelevät sen. Tällaista ehdotusta sanotaan aloitteeksi. Suomessa kaikilla kunnan asukkailla on oikeus tehdä niin sanottu kuntalaisaloite, ja kunnan päättäjillä on velvollisuus käsitellä kaikki aloitteet. Muita aloitekanavia Suomessa ovat kansalaisaloite ja eurooppalainen kansalaisaloite.

Avoim hallinto = Hallinnon läpinäkyvyyttä kuvaava termi. Avoimuus hallinnossa tarkoittaa tiedon ja palveluiden saatavuutta ja hallinnon vastaanottavuutta uusille ideoille ja tarpeille. Katso myös: <https://avoinhallinto.fi/>

Demokratia = Kansanvalta. Demokratiassa kansalla on oikeus käyttää poliittista valtaa ja vaikuttaa yhteisiin asioihin. Suomalaiset valitsevat äänestämällä keskuudestaan ihmiset päättämään yhteisistä asioista. Tällaista mallia kutsutaan edustukselliseksi demokratiaksi.

Järvenpäämedia = kaupungin omaäänistä viestintää. Järvenpäämediassa viestintä on monipuolista ja -kanavaista blogien ja studiolähetysten ja podcastien muodossa. Tavoitteena on edistää vuorovaikutteisuutta tiedotetehtailun sijaan. Järvenpäämedia aloitti marraskuussa 2020.

Järvenpääraati = Järvenpääraati on asukkaista koottava monipuolinen ja demografisesti kattava verkosto, joka osallistuu muun muassa hyvinvoinnin suunnitteluun, sekä seuraa ja arvioi palveluiden kehitystä. Raatilainen voi ottaa erilaisen roolin asiayhteydestä riippuen. Raatiin on avoin haku.

Kansalaistoiminta = henkilön julkinen toiminta yhteiskunnan, yhteisön jäsenenä, erilaisissa yhdistyksissä, kansalaisjärjestöissä ja asukasliikkeenä. Kansalaistoiminta tukee demokratian kehittymistä, ja auttaa lähentymään välitöntä yhteisten asioiden hoitoa.

Koulut auki, koulut alueensa keskuksina = Järvenpään kaupungin osallisuustavoite, jossa alueen koulut avautuvat nykyistä paremmin alueen asukkaiden käyttöön, ja jossa harrastetaan ja kokoonnutaan. Edistää paikallista vuoropuhelua ja edistää paikallisten ajankohtaisia asioita.

Kuuleminen = Asianosaisten kuuleminen on osa avoimen hallinnon valmistelua ja päätöksentekoa. Hallintoon ja hallinnon menettelyyn liittyvä osallisuuden keskeinen toimintatapa.

Lähitalotoiminta, lähitalomalli = Yhteisöllinen toimintatapa muun muassa vuokratalo-yhtiöissä. Vuonna 2021 mennessä on toimittu 9 kerrostalossa Myllytien toimintakeskuksen lähiympäristössä. Lähitalotoimintaa viedään muihin kaupunginosiin.

Osallisuusopas ja Osallisuusverkosto = Järvenpään kaupungin organisaatiossa eri palvelualueilla on nimetty osallisuusoppaat. He muodostavat kaupungin osallisuusverkoston. Tehtävänä on tukea osallisuutta palvelualueilla sekä järvenpääläisiä vaikuttamaan asioissa, jotka heille ovat tärkeitä.

Osallistuva budjetointi = Osallistuvalla budjetoinnilla tarkoitetaan toimintatapaa, jossa kansalaiset päättävät tietyn rahasumman käytöstä tai osallistuvat muulla tavoin kaupungin taloudesta päättämiseen. Järvenpäässä osallistuvaa budjetointia eli tuttavallisesti osbua on Lasten ja Nuorten Äänessä (LNÄ) käytetty jo vuodesta 2007, ja 2020 osallistuvaa budjetointia kokeiltiin teemalla Järvenpään kaupunkikulttuuri.

Perhelän asiakaspalvelu- ja osallisuustila = Bulevardikortteliin Järvenpäähän vuonna 2023 valmistuva bulevardikortteli. Kortteliin asettuu myös kaupungin keskitetty asiakaspalvelu. Tilaan tulee osallisuustilaa kaupunkilaisten käyttöön.

Soveltava taide = Menetelmiä, joita voi käyttää esimerkiksi käsittelemään kinkkisiä pulmia tai voimauttamaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen. Soveltavalla taiteella on hyvinvointivaikutuksia kaikissa ryhmissä. Soveltava taide tarjoaa mahdollisuuden keskustella ja jakaa kokemuksia syvällisellä, empatiaa lisäävällä tavalla.

Suora demokratia = Suora demokratia on demokratian muoto, jossa pääasiallisia vallankäyttäjiä ovat kansalaiset. Suoran demokratian ihanne on kaikkien kansalaisten yhtäläinen mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Suoran demokratian päätöksenteon mekanismeja ovat muun muassa kansalaisaloite, kansanäänestys ja osallistuvan budjetoinnin muoto, jossa kuntalaiset päättävät kunnan rahojen käytöstä.

Suora osallistuminen = Edustuksellista demokratiaa täydentämään on erityisesti 1990-luvulta lähtien kehittynyt suoran osallistumisen käytäntöjä, joiden kautta kuntalaiset voivat suuremmin vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon

Sähköinen osallisuusalusta, digitaalinen osallisuus = Aloite-, palaute- ja osallistumisen sähköinen alusta. Kanava, jolla kaupunkilainen pääsee helposti osallistumaan ja vaikuttamaan, silloin kun hänelle itsellensä sopii. Alusta otetaan käyttöön lokakuussa 2022.

Tieto-, toiminta-, suunnittelu- ja päätöksenteko-osallisuus = Osallisuuden eri kategoriat, käyttökelpoinen hahmottamaan kunnassa tehtävää osallisuutta. Tieto-osallisuus viittaa saavutettavaan ja ymmärrettävään viestintään. Toimintaosallisuus on osallistumista toimintaan, ja suunnitteluosallisuus osallistumista suunnitteluun. Päätöksenteko-osallisuudessa kuntalaisella on aito mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon.

Vaikuttamistoimielimet = Ryhmä ihmisiä, jotka voivat vaikuttaa siihen, että heidän edustamiensa ihmisten ääni tulee kuuluville. Vaikuttamiselimiä Järvenpäässä ovat nuorisovaltuusto, eläkeläisneuvosto ja vammaisneuvosto. Kaupunginhallitus asettaa ihmiset vaikuttamistoimielimeen.

Valtuustosimulaatio, demokratiakokeilu = Järvenpään kaupungissa järjestetty tilaisuus, jossa Toimi politiikan näyttämöllä -hankkeen osallistujat kokeilivat valtuutetun roolia. He osallistuivat simulaatiossa iltakouluun ja valtuuston kokoukseen ja tekivät päätöksen Järvenpään kaupunkia koskevasta asiasta.

